

Aanzet voor integratie tussen grondwaterkwantiteit en -kwaliteit

In veel gemeenten waar sprake is van te hoge grondwaterstanden zijn de laatste jaren gemeentelijke grondwaterplannen opgesteld. Deze plannen focussen op de grondwaterkwantiteit. Grondwaterkwaliteit komt slechts summier aan bod. In dit artikel wordt de achtergrond van de gemeentelijke grondwaterplannen beschreven en wordt een relatie gelegd met de aanpak van grondwaterverontreinigingen. Tevens wordt een voorstel gedaan voor een verdere integratie tussen grondwaterkwaliteit en -kwantiteit.

Gemeentelijke grondwaterplannen zijn gericht op de grondwaterkwantiteit en dan vooral op het ondiepe grondwater. In deze plannen staat de ontwateringsdiepte centraal. Dit is de afstand van het maaiveld tot aan het grondwater. De plannen komen voort uit klachten van burgers over grondwateroverlast en het ontbreken van een beleidskader. In sommige plannen speelt ook grondwateronderlast een grote rol. Bij grondwateronderlast is sprake van een te lage grondwaterstand waardoor houten paalfunderingen worden aangetast.

Tot voor kort was de reden voor een gemeente om een gemeentelijk grondwaterplan op te stellen veelal een uit te werken actie uit een eerder vastgesteld waterplan of het gemeentelijk rioleringsplan (GRP). Het opstellen van een gemeentelijk grondwaterplan was geen verplichting. Bovendien was er geen kader of richtlijn voor invulling van een dergelijk plan. Met de inwerkingtreding van de Wet Gemeentelijke Watertaken (WGW) vanaf 1 januari 2008 is er een wettelijke aanleiding. Gemeenten hebben er met deze wet een nieuwe zorgtaak bij gekregen: de grondwaterzorgtaak.

Gemeenten dienen vast te leggen hoe deze grondwaterzorgtaak wordt ingevuld. Hierbij heeft de gemeente veel beleidsvrijheid gekregen vanuit de Rijksoverheid om een op de lokale situatie afgestemde grondwaterzorgtaak in te vullen. De concretisering van de grondwaterzorgtaak dient op gemeentelijk niveau te worden vastgesteld. Het GRP is hiervoor het aangewezen planinstrument. De afdeling riolering is derhalve de trekker van het gemeentelijke grondwaterplan.

Grondwaterplan

Diverse gemeenten hebben, vooruitlopend op de nieuwe grondwaterzorgtaak, reeds een gemeentelijk grondwaterplan opgesteld. Dit artikel is gebaseerd op ervaringen met reeds opgestelde grondwaterplannen.

Inhoud gemeentelijke grondwaterplan

Een gemeentelijk grondwaterplan bestaat uit drie onderdelen:

Deel 1: Inventarisatie en analyse

Dit deel is gericht op het in beeld krijgen van de omvang van de grondwaterproblematiek. Onderdelen hiervan zijn het inzicht krijgen in het stedelijk grondwatersysteem, de ontwateringsdiepte, de bodemopbouw, de grondwaterstanden, een klachtenanaly-

se, het bepalen van de oorzaken van de overlast en het vaststellen van knelpunten: waar komt grondwateroverlast en/of -onderlast voor.

Deel 2: Beleidskader

Het tweede deel bestaat uit het vastleggen van taken en verantwoordelijkheden van de verschillende betrokken partijen (gemeente, provincie, waterschap, perceelseigenaren). Ook wordt een visie en een streefbeeld bepaald. Vastgelegd wordt wat de gewenste ontwateringsdiepte is en wat wordt verstaan onder structurele grondwateroverlast. Tevens wordt vastgelegd hoe met (klachten over) grondwateroverlast wordt omgegaan. Daarnaast wordt een verkenning uitgevoerd van mogelijke maatregelen om de overlast te bestrijden en wordt een voorkeursvolgorde hierin bepaald. In feite is deel 2 van een grondwaterplan de bedoelde concretisering van de grondwaterzorgtaak vanuit de WGW.

Deel 3: Uitvoeringsprogramma

In het derde deel worden de maatregelen voor de planperiode vastgelegd. Dit kan bijvoorbeeld gaan om het ontwerpen van gebiedsgerichte drainagesystemen. Ook het aanleggen of het optimaliseren van een grondwatermeetnet is een veel voorkomende maatregel. De meeste kosten gaan vanzelfsprekend zitten in de uitvoeringsmaatregelen. Dit zijn veelal het aanleggen van drainages in openbaar gebied. Hierbij wordt voor zover mogelijk aangesloten bij de reguliere rioolvervangingsopgave uit het GRP (werk-met-werk). Er zijn gevallen bekend waarbij in urgente situaties ook, als een zelfstandig werk, drainagesystemen zijn aangelegd. De financiële consequenties van de maatregelen worden bepaald en gebudgetteerd.

Eerste generatie grondwaterplannen

De eerste generatie grondwaterplannen waren veelal een zelfstandige planvorm. Deze grondwaterplannen werden vastgesteld in de gemeenteraad, soms samen met het GRP. Met de inwerkingtreding van de WGW in 2008 dient het grondwater meegenomen te worden in het GRP. Hiermee gaat het gemeentelijke grondwaterplan als een zelfstandig planinstrument verdwijnen.

Ik voorzie echter dat bij veel gemeenten met grondwaterproblemen desondanks een separaat gemeentelijk grondwaterplan opgesteld gaat worden en dat dit uiteindelijk als een achtergronddocument bij het GRP wordt beschouwd. De samenvatting met de financiële consequenties kunnen vervolgens in het GRP

